

OPONENTSKÝ POSUDEK (RIGORÓZNÍ PRÁCE)

Jméno rigorózanta:	Mgr. et Mgr. Magdalena Danielová
Téma práce:	Nájem prostoru sloužícího k podnikání
Rozsah práce:	201.517 znaků včetně mezer (dle prohlášení autorky), tj. 111,95 NS)
Datum odevzdání práce:	29. 03. 2023 (elektronická), 03. 04. 2023 (tištěná podoba)

1. Aktuálnost (novost) tématu

Autorkou zvolené téma je nepochybně aktuální. Je tomu tak proto, že podnikatelský sektor čelí v posledních letech mnohým výzvám. Nejprve se jednalo o pandemii C-19, s níž byly spojeny razantní zásahy státu do některých oborů (např. zejm. gastronomie, hotelnictví, maloobchod i velkoobchod). Třebaže se jednalo o zásady vedené z důvodu protiepidemiologických opatření (uzavírání provozoven, zákazy kumulace většího počtu osob atd.), jejich dopad do podnikatelské činnosti (a nutnost se na tyto nové podmínky adaptovat) byl značný. Dále lze uvést probíhající válku na území Ukrajiny, která rovněž ovlivňuje dění v prostoru střední Evropy, ať už jde o příliv uprchlíků, ale také energetickou krizi spojenou s nárůstem ceny energií (i např. pohonných hmot). Je zřejmé, že všechny tyto vstupní faktory intenzivně ovlivňují podnikatelskou činnost, a pokud jde o činnost, která vyžaduje určité prostory (provozovna, kanceláře atd.), pak tyto vstupy vedou podnikatele v současné době mnohdy k přehodnocení jejich podnikatelské strategie i pokud jde o jejich zajištění po stránce prostorové. Na trhu prostor sloužících k podnikání tak vznikají značné výkyvy (dané jednak geograficky, jednak odvětvově, např. klesající kupní síla v určitých lokalitách, odklon od určitého segmentu prodeje v kamenných prodejnách a jejich přesun do online prostředí apod.).

Oponentské hodnocení: Výběr tématu hodnotím na základě uvedeného kladně. Zpracování tohoto tématu je schopno osvědčit, zda si rigorózantka osvojila teoretické poznatky založené na soudobém stavu vědeckého poznání, výzkumu a vývoje a zda je schopna jejich náležitě aplikace v samostatné tvůrčí činnosti.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Třebaže se může zdát, že jde o téma poměrně úzce zaměřené, je třeba vidět, že k úspěšnému a komplexnímu zpracování tématu je třeba nejen proniknout do detailů zkoumané právní úpravy, ale také je třeba téma chápat v širších souvislostech celého institutu nájmu. Úspěšné zpracování tohoto tématu si nelze představit bez nastudování a zvládnutí bohaté judikatury, která se k této dílčí problematice váže. Zároveň se jedná o téma, kterému je v právní teorii věnována značná pozornost, nepochybně z důvodu jeho značného praktického dopadu. Toho si autorka rovněž musí být vědoma a úspěšné zvládnutí tématu si tak nelze představit ani bez důsledné práce se současnou (i starší) odbornou literaturou.

Oponentské hodnocení: Náročnost zvládnutí těchto teoretických otázek, jakož i prokázání praktických znalostí, při čemž lze čerpat ze standardní odborné literatury, jak učebnicové, tak časopisecké, odpovídá požadavkům, které jsou kladeny na práce tohoto druhu.

3. Formální a systematické členění práce

Po formální stránce je práce rozdělena do šesti kapitol (k čemuž je nutno připočíst úvod a závěr práce). Práce je vystavěna na osvědčeném postupu od obecného k dílčímu a od staršího k novějšímu. Tak v kap. 1 je shrnut vývoj právní úpravy do konce roku 2013, stranou nezůstala ani přechodná ustanovení o nájmu. V kap. 2 se autorka zabývá klíčovým pojmem celé práce – prostorem sloužícím k podnikání (a rovněž vymezením odlišností tohoto pojmu od dříve užívaného pojmu nebytový prostor). Těžiště práce ovšem započíná v kap. 3, kde se zabývá klíčovými aspekty nájmu prostoru sloužícího k podnikání. V logické návaznosti se pak v kap. 4 zabývá (vybranými) právy a povinnostmi stran. Značná pozornost je věnována skončení nájmu (v kap. 5). V kap. 6 je zařazen rozbor některých dílčích problematik spojených se zkoumaným tématem. Práce je zakončena závěrem.

Oponentské hodnocení: Systematika práce je zvolena vzhledem k tématu práce vhodně, jednotlivé dílčí části na sebe logicky navazují a nachází patřičnou reflexi ve formálním dělení na kapitoly a podkapitoly. Systematické a formální členění tak odpovídá zvolenému tématu a zároveň odpovídá požadavkům, které jsou kladeny na práce tohoto druhu.

4. Vyjádření k práci

V úvodu autorka vytyčuje cíl práce, kterým je: *„poskytnout přehled problematiky nájmu prostoru sloužícího podnikání, krátký exkurz do novodobé historie právní úpravy až po současnost, dále analýza pojmu prostor sloužící podnikání a vybraných aspektů nájmu, popis obsahu nájemního vztahu k prostoru sloužícímu podnikání a specifických institutů, které do oblasti podnikatelského nájmu vnesl občanský zákoník, a v neposlední řadě také dostupná relevantní judikatura (ať už historická, nicméně stále aplikovatelná, tak nová, vytvořená českými soudy již po datu účinnosti občanského zákoníku). A nakonec v závěru práce také zhodnocení současné právní úpravy a upozornění na možné nedostatky stávající úpravy, a také případná doporučení k jejich eliminaci v praxi.“* K tomu je třeba dodat, že takto vymezený cíl práce autorka zařadila na samotný konec úvodní pasáže své práce, což je ne zcela vhodné. Autorka si má nejprve vytyčit cíl práce, příp. výchozí hypotézy, které hodlá svým zkoumáním ověřit či vyvrátit a na základě tohoto vymezení má poté formulovat hlavní strukturu práce (resp. obsahové zaměření jednotlivých kapitol). Další výhradu lze mít k samotné formulaci cíle, který naznačuje, že – má-li být dodržen – bude práce v převážné míře pouze popisná. Takto formulovaný cíl může být akceptovatelný v případě práce diplomové, ale v případě práce rigorózní, se jeví – zvláště při absenci vymezení výchozích hypotéz – jako málo ambiciózní. K tomu je třeba připomenout, že rigorózní práce má prokázat schopnost k samostatné tvůrčí činnosti a hlubší znalosti ze zpracovávané tematiky – právě vyjadřování vlastních názorů, identifikace nedokonalostí právní úpravy či polemika směřující k naplnění tohoto cíle, než prostý popis či „poskytnutí přehledu“.

I přes uvedenou výhradu lze na práci kladně hodnotit hloubku zpracování tématu. Dokladem detailnosti zpracování tématu je ostatně i skutečnost, že práce obsahuje celkem 140 poznámek pod čarou, což je vzhledem k rozsahu práce srovnatelné s podobnými současnými pracemi. Další klad práce představuje průběžná práce autorky s judikaturou – autorka cituje (dle seznamu zdrojů) – 66 judikátů, a to jak recentních, tak i starších. Je tedy zřejmé, že autorka plně pochopila význam, který právě v tomto tématu plní judikatura. Hlavní přínos práce spočívá ve srovnání dřívější a současné úpravy, resp. odlišností mezi těmito úpravami. To otevírá autorce prostor k fundovanému posouzení (ne)použitelnosti starší judikatury.

K práci lze však uvést také některé výhrady. Ohledně formulace cíle práce již výše. Jako nejzávažnější nedostatek hodnotím skutečnost, že autorka neprokázala schopnost práce se zahraniční literaturou. Komparační metoda samozřejmě nemusí být vůdčí metodou práce (a autorku k tomu nelze nutit), panuje-li však obecné přesvědčení, že nemá být úspěšně obhájena diplomová práce, v níž by student

magisterského studia neprokázal schopnost práce se zahraniční literaturou, tím spíše se tato otázka klade ohledně práce rigorózní.

Na pomezí věcné a formální výtky stojí upozornění na skutečnost, že autorka napříč prací důsledně používá výraz „právní vztah“ – vzhledem k současné terminologii občanského zákoníku je ovšem vhodnější užívat výraz „právní poměr“. Dále autorka v práci používá výrazu „starý“ a „nový“ občanský zákoník. Ani takováto – byť běžně rozšířená – „hantýrka“ do odborného textu nepatří. Rovněž je třeba upozornit na rozdíl v pojmech „dluh“ a „závazek“. Závazek je právní poměr, dluh je povinnost (dlužníka) v rámci tohoto právního poměru, tedy závazku. Proto by na s. 67 dole měla autorka hovořit o „vyrovnání dluhů“ a nikoliv o „vyrovnání závazků“, jak ostatně autorka činí správně na začátku tohoto (posledního) odstavce. Dále na s. 83 autorka komolí latinskou frází „*pacta sunt servanda*“ (dle autorky „*cervanda*“). Takovýto frapantní lapsus by se v rigorózní práci vyskytovat neměl.

Z formálních nedostatků lze upozornit předně na nezvládnuté psaní čísel ustanovení, kdy napříč celou prací uchazečka píše např. „§2201, §1874“ atd., tj. bez úhozu mezeríku mezi grafickou značkou paragrafu a samotným číslem ustanovení. Takto se však číslo ustanovení nikdy nezapisuje, správně musí být za grafickou značkou úhoz mezeríku, tj. např. § 2201, § 1874 atd. Vzhledem k tomu, že se tato chyba vyskytuje důsledně napříč celou prací, nelze hovořit o náhodném překlepu. Takovéto pochybení, ukazující na neznalost základů právního řemesla, by se však nemělo v rigorózní práci vůbec objevovat. Autorka nemá zvládnutý ani způsob uvádění rozsahu ustanovení od–do (chybně např. na s. 45. Dále lze upozornit na skutečnost, že novou větu (a tím méně nový odstavec) nelze začínat zkratkou (chybně např. s. 29), vyjde-li zkratkové slovo na začátek věty, je třeba je rozepsat. Rovněž není zvládnutý formát psaní dat. Píše-li autorka v textu data, pak jednotlivé číslice se za tečkou oddělují úhozem mezeríku, což však autorka nečiní (srov. např. na s. 32 a 33 „1.1.2014“). Pokud autorka píše data v americkém formátu YYYY-MM-DD, což je zcela v pořádku v rámci citací online zdrojů, pak je ovšem třeba tento tvar vždy dodržet (např. chybně na s. 20 autorka uvádí 2022-10-4, správně ovšem má být 2022-10-04). Kromě toho lze dodat, že autorka by měla být v rámci uvádění dat citace online zdrojů konzistentní, protože např. na uvedené s. 20 používá americký formát, jinde však běžný formát DD.MM.YYYY). Dále, cituje-li autorka jiné autory, není vhodné v textu uvádět jejich tituly. Takto se totiž autorka vystavuje riziku, že je uvede špatně, či neaktuálně. Přesně to se autorce přihodilo na s. 58, kde hovoří o „JUDr.“ Bajurovi, který je ovšem již delší dobu docentem. Autorka nerozlišuje více úrovní závorek, např. s. 60. Pokud se sejde více úrovní závorek, je třeba je graficky odlišit; špatně: (§2221(2) občanského zákoníku); správně: [§ 2221 (2) občanského zákoníku], taktéž např. s. 62, navíc jinde autorka uvádí jinou podobu – na s. 82 „§ 1765 odst. 2“ – formát psaní jednotlivých ustanovení by měl být napříč celou prací stejný.

Není smyslem tohoto posudku vypisovat veškeré formální nedostatky práce, nicméně již z výše uvedeného namátkového přehledu je zřejmé, že autorka podcenila závěrečnou jazykovou a formální korekturu práce. Poslední dobou se jedná o častý nedostatek předkládaných prací, k čemuž oponent dodává, že také formální stránka práce je vizitkou autorky. Má-li být na základě předložené práce udělen titul doktora práv, většinově vnímaný jako velmi prestižní, měla na odpovídající úrovni být nejen věcná, ale také formální stránka práce.

Lze shrnout, že práce je po obsahové stránce vcelku zdařilým zpracováním zvoleného tématu, byť místy namnoze popisným, práce však obsahuje velké množství formálních nedostatků, a to v takovém rozsahu, že tím již značně utrpěla kvalita práce jako celku.

Práci celkově hodnotím jako vcelku zdařilé zpracování tématu, a to ohledně logické stavby, hloubky zpracování tématu i použitých právně-hermeneutických metod. Práce vyniká zejména podrobností a prací s judikaturou napříč celým tématem. Kvalita práce je ovšem značně snížena velkým množstvím formálních nedostatků (některé na pomezí formálních a věcných nedostatků), které vedou oponenta k závěru práci k obhajobě v tomto stavu nedoporučit s tím, že obhajoba bude možná až po řádné formální a jazykové korektuře celého textu.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl práce je uveden výše. Autorka tento cíl splnila , když dospěla k plně argumentačně podloženým závěrům.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Autorka při zpracování zvoleného tématu prokázala schopnost samostatné práce , a to jak pokud jde o literaturu, tak judikaturu. Automatická kontrola shod provedená systémem theses.cz generuje dokument čítající 1336 stran, představující 49 dokumentů obsahujících shody. Míra shody však v žádném dokumentu nepřesahuje 3 %. Nakolik je v lidských silách takto obsáhlý dokument v rámci časové dotace pro posouzení práce prostudovat, lze konstatovat, že nalezené shody se týkají povětšinou názvů právních předpisů či citací zákonných textů nebo citací judikatury, které logicky musí být shodné. Automatická kontrola shod provedená systémem Turnitin indikuje 1 zdroj obsahujících shody, čímž generuje celkovou podobnost (<i>overall similarity</i>) 14 %. Jedná se o dokument v maďarštině, což vzhledem k tématu práce nedává smysl. Obecně je třeba poznamenat, že dokument PDF obsahující text práce, vložený autorkou do studijního informačního systému, je ve srovnání s jinými soubory poněkud nestandardní. Veškeré písmo není syntezováno softwarově, nýbrž vykazuje již od pohledu velmi nízké DPI. Je tak otázka, jak se systémy Theses.cz a Turnitin s tímto souborem vypořádaly a zejména, zda jsou kontroly provedené těmito systémy v tomto případě vůbec relevantní. Na základě těchto kontrol tedy nelze učinit relevantním způsobem závěr, zda uchazečka (ne)postupovala při tvorbě práce lege artis.
Logická stavba práce	Logická stavba práce je již zhodnocena výše a je možno ji hodnotit jako zdařilou.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Autorka pracuje s literaturou řádně a průběžně na ni odkazuje. Seznam použité literatury je přehledný. Ze seznamu vyplývá, že pracovala s cca 30 publikacemi ať už monografického či časopiseckého charakteru a rovněž se zdroji elektronickými, což je ještě akceptovatelné, zejména pak s množstvím judikatury (více jak 60 judikátů, srov. výše). Výtka ohledně zahraniční literatury již výše. Celkově je práce s literaturou ještě dostačující vzhledem k požadavkům kladeným na práce tohoto druhu.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Autorka téma zvolené v názvu práce zpracovala co do podrobnosti způsobem odpovídajícím požadavkům na práce tohoto druhu. Lze tedy uzavřít, že autorka zvolené téma zpracovala a vyčerpala dostatečně.
Úprava práce (text, grafy,	Úprava práce je po formální stránce přehledná.

tabulky)	Velikost písma i jeho rozpal je standardní, počet úhozů je pravděpodobně vyšší než průměrná normostrana. Práce neobsahuje grafy či tabulky, což je vzhledem k tématu pochopitelné. Výtky ohledně formálních požadavků již výše. Kvalita práce je snížena značným množstvím lapsů formálního charakteru.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková a stylistická úroveň práce je dobrá, některé formální výtky zmíněny již výše.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

6.1 Připomínky k práci jsou obsaženy již výše v textu.

6.2 K obhajobě si autorka vybere některou ze standardních zahraničních úprav (Německo, Rakousko, Francie atd.) a porovná ji s českou právní úpravou – zaměří se zejména na případné rozdíly srovnávaných úprav.

Doporučení/nedoporučení k obhajobě	práce	Závěrem lze konstatovat, že předložená rigorózní práce po stránce formální nespĺňuje požadavky kladené na kladené na rigorózní práce, a proto nedoporučuji její přijetí k ústní obhajobě.
---	--------------	--

V Praze dne 6. 4. 2023

doc. JUDr. Ondřej Frinta, Ph.D.
oponent rigorózní práce